

รายงานพิเศษ

พิพิธภัณฑ์ศาสนาโลก

(MUSEUM OF WORLD RELIGIONS: MWR)

โดย ศรินทิพย์ สกัรศิลป์

[ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชามานุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รายงานพิเศษฉบับนี้ ถอดความ และเรียบเรียงจากเอกสารที่ได้รับจากการเข้าร่วมการประชุม "International Conference on the Global Preservation of Sacred Sites" และพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลก ณ กรุงไทเป ประเทศไต้หวัน ระหว่างวันที่ 9-11 พฤศจิกายน 2544]

1. ใครคือผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลก

ท่านอาจารย์ซินเตา (Ven. Dharma Master Hsin Tao) เกิดที่หมู่บ้านเล็ก ๆ ในชนบทแห่งหนึ่งของพม่าในปี พ.ศ. 2491 บิดามารดามีเชื้อสายจีน เมื่อท่านอาจารย์มีอายุได้ 4 ขวบ บิดาของท่านเสียชีวิต และไม่นานจากนั้นมารดาของท่านก็จากไปอีกคนหนึ่ง กล่าวกันว่าเมื่อเติบโตจนอายุ 9 ขวบ ท่านอาจารย์ได้ประสบเรื่องราวพระภิกษุรูปหนึ่งแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์เหาะได้ให้ท่านเห็น เหตุการณ์นี้เองจึงใจให้เด็กกำพร้ายากจนคนหนึ่ง ซึ่งดำรงชีวิตตามลำพังท่ามกลางความไม่สงบสุขจากสงครามและความไม่แน่นอนของชีวิตปวราณาการฝึกและบ่มเพาะจิตวิญญาณของตนเอง

เด็กหนุ่มเชื้อสายจีนคนนี้สามารถหลบหนีรอดพ้นออกจากพม่าและเดินทางไป
ยังไต้หวันมีชีวิตใหม่ในฐานะพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ท่านได้โกนศีรษะ
ออกบวชขณะอายุ 25 ปี โดยยึดมั่นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตและช่วยเหลือผู้
อื่นเป็นพันธกิจสำคัญ ด้วยแรงปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเข้าถึงแก่นแท้แห่ง
เซนและการบรรลุธรรม ท่านอาจารย์จึงมุ่งสู่วิถีแห่งชุงตงควัตร ในปี 2517 ขณะ
อายุ 26 ปี ท่านอาจารย์ปลีกวิเวกไปจำศีลในอาคารรกร้างทรุดโทรมแห่งหนึ่ง
นอกกรุงไทเป ช่วงเวลานั้นมีคำถามที่ก่อกวนใจท่านอยู่คำถามหนึ่งคือ "ทำไม
การอยู่คนเดียวลำพังจึงทำให้เกิดความกลัวได้มากมายเหลือเกิน" การที่ท่าน
พยายามเอาชนะความกลัวทำให้ท่านสามารถวางรากฐานการปฏิบัติเซนได้
อย่างไรก็ดีท่านได้ย้ายไปจำศีลยังป่าช้าแห่งหนึ่งเพื่อค้นหาและทำความเข้าใจ
เรื่องชีวิตและความตายให้ลึกซึ้งหนักแน่นยิ่งขึ้น ท่านใช้เวลาทั้งวันทั้งคืนอยู่
กับกองกระดูกและเถ้าถ่าน ท่านได้ฟังคู่มือชีวิตของแมลง สิ่งมีชีวิตรอบข้าง
รวมทั้งภูติผีวิญญาณในโลกอื่นที่มาเยี่ยมเยียนยามดึก

การได้เผชิญความโหดร้ายหวาดกลัวที่มีอยู่และเป็นอยู่เช่นนี้ทำให้ท่าน
บำเพ็ญจนสามารถปลดปล่อยตัวตนจากความกลัว และบรรลุความจริงสูงสุด
ของชีวิตมนุษย์ได้ในที่สุด หลังจากนั้นท่านอาจารย์ชินเตาได้สร้างวัดริวฮวนที่
อิหลานประเทศไต้หวัน และเริ่มต้นสั่งสอนถ่ายทอดธรรมะแก่บรรดาลูกศิษย์
ของท่าน แต่เนื่องจากท่านยังรู้สึกว่าการปฏิบัติธรรมของท่านยังไม่ครบถ้วน
บริบูรณ์ ดังนั้นในปีพ.ศ. 2526 ท่านจึงได้สร้างกุฏิหลังใหม่ในป่าช้าอีกแห่ง
หนึ่งและกำหนดตัวเองเพื่อการฝึกฝนด้วยวิธีปลีกวิเวกและอดอาหาร ความมุ่ง
มั่นที่จะแสวงหาสถานที่ที่สงบเงียบและโดดเดี่ยว ผลักดันให้ท่านไปปักหลัก
เพื่อปฏิบัติธรรม ณ ถ้ำแห่งหนึ่งบนเนินเขาสูงที่เรียกชื่อว่า ภูเขาหลิงเยียว (ภู
เขาแร้งศักดิ์สิทธิ์) บริเวณนี้ต่อมาคือที่ตั้งของวัดวูเซ็ง "วัดไร้ตัวตน" (non-
being) วัดนี้ตั้งอยู่บนภูเขาสูงริมชายฝั่งทะเลอันงดงามทางตะวันออกเฉียง
เหนือของไต้หวัน มีภิกษุและภิกษุณีจำพรรษามากกว่า 90 รูป

ภาพลักษณ์ภายนอกของ"วัดไร้ตัวตน"บนยอดเขาหลิงเยียวงดงามและยังมี
คุณค่าดึงดูดความมุ่งมั่นภายในจิตใจได้เท่าเทียมกัน นับจากวันแรกที่วัดแห่ง

นี่เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมากก็มีบรรดาผู้อุทิศตน และผู้มาเยือนต่างยึดถือเป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางมาเยี่ยมเยือนและฝึกปฏิบัติอย่างไม่ขาดสาย ในปี 2532 วัดหลังเขียวได้ก่อตั้ง "มูลนิธิวัฒนธรรมแห่งปัญญา" เพื่อเป็นมุกิตาจิตแต่บรรดาศาสนิกชนและผู้มาเยือนให้ได้รับประโยชน์นอกเหนือจากซึ่งชมความงดงามตามธรรมชาติของทิวทัศน์ล้อมรอบบริเวณวัด และในปี 2534 คณะทำงานเตรียมการได้ร่างโครงการระยะยาวเพื่อดำเนินการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลก

2. พิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกคืออะไร

พิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกคือ ก้าวแรกของการเผยแผ่อุดมการณ์เรื่องความรักและสันติภาพ เพื่อจูงใจให้ผู้คนที่ทุกมุมโลกที่กำลังวนเวียนอยู่ในห้วงเวลาแห่งความไม่ลงรอย และไม่สงบสุขได้หันกลับมาทบทวนค้นหาความสงบภายในจิตใจของแต่ละคน

พิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกถือเป็นศูนย์รวมแห่งจิตวิญญาณที่ไร้ขอบเขตและยินดีต้อนรับทุกผู้ทุกนามไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นใคร และเข้ามาเยือนด้วยเหตุผลใดก็ตาม ท่านอาจารย์ชินเตามุ่งหวังว่าผู้มาเยือนทุกท่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นด้วยวิธีการง่าย ๆ และเป็นธรรมชาติโดยไม่มีเงื่อนไขเรื่องความเชื่อและศรัทธา ดังนั้นการไปเยือนพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกจึงอาจเปรียบได้กับการไปท่องเที่ยวที่แดนศักดิ์สิทธิ์ซึ่งใครก็ได้จะไปยืน ณ จุดใดก็ได้ที่สนใจเพื่อการเรียนรู้ธรรมเนียมปฏิบัติและวัฒนธรรมความเชื่อทางศาสนาต่าง ๆ ท่านอาจารย์ชินเตามุ่งหวังอย่างยิ่งที่จะให้ผู้มาเยือนได้ค้นพบและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในมวลมนุษยชาติ สมดังคำสำคัญที่ปรากฏในวารสารจดหมายข่าวพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลก ฉบับปฐมฤกษ์ (Newsletter MWR, November 2001) ดังนี้

MUSEUM OF WORLD RELIGIONS

Respect for all Faiths

Tolerance for all Cultures

Love for all Lives

People of all ages, all backgrounds, and all faiths

Rediscover life's values and their spiritual equilibrium.

ระยะเวลายาวนานถึง 10 ปี นับจากจุดตั้งต้นของแนวคิด (พ.ศ. 2534) จวบจนกระทั่งพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกอย่างเป็นทางการในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2543 นั้น ท่านอาจารย์ชินเตาได้เดินทางไปทั่วโลกเพื่อแสวงหาพันธมิตรแนวร่วม ประสานสัมพันธ์และร่วมเสวนากับผู้นำศาสนาและศาสนิกของศาสนาต่างๆ ท่านได้ประกาศหลักการแห่งการเสริมสร้างความรักและสันติภาพที่ถือเป็นแนวคิดร่วมของทุกศาสนา ท่านได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากบรรดาผู้นำแห่งศาสนาและจิตวิญญาณรวมทั้งเสียงสะท้อนที่ตอบรับจากผู้คนทุกหนทุกแห่งที่ท่านไปเยือน นอกจากนี้ผู้นำศาสนาเหล่านั้นยังได้เดินทางมาเยือนได้หวันเป็นการตอบแทน และมอบศาสนวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาทั้งที่เป็นของจริงและเป็นแบบจำลองเพื่อตั้งแสดงในพิพิธภัณฑ์

3. พิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกตั้งขึ้นทำไม

ท่านอาจารย์ชินเตากล่าวว่าประชาคมทั่วโลกได้แสดงสัญญาณอันตรายแห่งความไร้ระเบียบ และปัญหาต่าง ๆ มากมายรวมทั้งปัญหาความเชื่อและศรัทธาทางศาสนาด้วย ท่านจึงได้ตั้งคำถามกับตัวเองว่า ในฐานะพระภิกษุในพระพุทธศาสนารูปหนึ่งท่านจะสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อผ่อนคลายบรรเทาหรือระงับความขัดแย้งเหล่านั้น และนี่เองแนวคิดในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกจึงเกิดขึ้นด้วยความมุ่งหวังให้ศาสนิกได้เรียนรู้วิธีการที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันรวมทั้ง มีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาของคนอื่น เพราะดูเหมือนว่าความรู้ ความเข้าใจของเราที่มีเกี่ยวกับศาสนาของคนอื่นมักไม่ค่อยจะชัด

เจน จนบางครั้งส่งผลต่อการเข้าใจผิดได้ง่าย ๆ ด้วย กล่าวโดยสรุป ความมุ่งหวังสูงสุดในการก่อตั้งพิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลกจึงเป็นไปเพื่อแนวทาง 3 ประการคือ

1. พิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลก คือ แนวทางหนึ่งเพื่อการเสวนาทำความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างศาสนารูปแบบต่างๆ
2. พิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลก คือ แนวทางหนึ่งเพื่อการปกป้องคุ้มครองศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่ยังคงเหลืออยู่และฟื้นฟูซ่อมแซมส่วนที่ถูกละเลย
3. พิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลก คือ แนวทางหนึ่งเพื่อส่งเสริมฝึกฝนทักษะการใช้ความรุนแรง

4. พิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลกตั้งอยู่ที่ไหน

พิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลกเป็นพิพิธภัณฑศาสตร์แห่งแรกในไต้หวันที่แสดงเนื้อหาเจาะจงเกี่ยวกับศาสนาสำคัญ ๆ ของโลกรวม 10 ศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาเต๋า ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนายูดาห์ ศาสนาฮินดู ศาสนาซิกข์ ศาสนาเชน ศาสนาขงจื๊อ และศาสนาโบราณ ที่ตั้งของพิพิธภัณฑศาสตร์แห่งนี้นับว่าแปลกน่าสนใจและท้าทายวิชาการด้านพิพิธภัณฑศาสตร์วิทยาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากตั้งอยู่บนชั้นที่ 6 และ 7 ของอาคารห้างสรรพสินค้าไซโกใจกลางกรุงไทเปตามที่อยู่ดังนี้

7th Floor, 236 Jungshan Rd., Yonghe, Taipei County 234

Tel: (02) 8231 - 6699 Fax: (02) 82315966

<http://www.mwr.org.tw>

5. พิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลกจัดแสดงเรื่องราวอย่างไร

ความศักดิ์สิทธิ์ ความน่าเลื่อมใสศรัทธา และการสืบทอดเรื่องราวความเชื่อที่ผ่านมายาวนานหลายปีนั้นควรจะได้รับการบอกเล่าหรือแสดงออกอย่างสรุป รวบยอดให้ผู้คนทั่วโลกได้รับรู้ร่วมกันได้อย่างไรด้วยคำพูดสั้น ๆ บนพื้นที่ที่จำกัด

การก่อตั้งพิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลกเกิดขึ้นได้จากการระดมความรู้ ความคิด ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ของนักวิชาการสาขาต่าง ๆ อันได้แก่ นักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี นักพิพิธภัณฑวิทยา นักวิชาการศาสนา รวมทั้งสถาปนิกและมัณฑนากรร่วมสมัย ตลอดจนอาสาสมัครจำนวนมาก มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และเทคโนโลยีมัลติมีเดียมาใช้ในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมทางศาสนาของศาสนาต่าง ๆ จำนวน 10 ศาสนา ซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยใช้เกณฑ์ความสืบเนื่องยาวนาน ร่วมกับจำนวนศาสนิกของแต่ละศาสนาเป็นหลัก ศาสนาสำคัญ ๆ ได้แก่ 1) ศาสนาพุทธ 2) ศาสนาเต๋า 3) ศาสนาคริสต์ 4) ศาสนาอิสลาม 5) ศาสนายูดาห์ 6) ศาสนาฮินดู 7) ศาสนาซิกข์ 8) ศาสนาสิข 9) ศาสนาพื้นเมือง (Indigenous Religions) และ 10) ศาสนาโบราณ สำหรับศาสนาของชนพื้นเมืองและศาสนาโบราณ ซึ่งประกอบด้วยศาสนาต่าง ๆ มากมายนั้น ทางพิพิธภัณฑศาสตร์ใช้วิธีสับเปลี่ยนหมุนเวียนมาแสดง ในปีแรกนี้จัดแสดงเรื่องราวความเชื่อทางศาสนาของชาวมายา และศาสนาอียิปต์โบราณ รวมทั้งอุทิศพื้นที่พิเศษจัดแสดง "ศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไต้หวัน" เพื่อเป็นเกียรติแก่ชาวไต้หวันด้วย

ผู้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑศาสตร์ศาสนาโลกนั้น นอกจากจะได้ชื่นชมความงดงามที่จัดแสดงตามรูปแบบของการจัดพิพิธภัณฑที่คุ้นเคยแล้ว ยังจะรู้สึกว่ายู่ในบรรยากาศที่คล้ายคลึงกับการได้เข้าไปในศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์อีกด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกมีจุดตั้งต้นเดินชมที่ทางเข้าชั้น 7 ผู้ชมต้องเดินชมในแต่ละจุดจากชั้น 7 ลงไปชั้น 6 กระทั่งเวียนมาที่จุดสุดท้ายบนชั้น 7 อีกครั้ง เนื้อหาการแสดงผลแบ่งออกเป็น 12 จุดดังนี้

1. "ทางเดินของผู้จาริกแสวงบุญไปยังศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์" (Pilgrim's Way)
2. "ห้องต้นทางสีทอง" (Golden Lobby)
3. "ห้องสร้างสรรค์" (Creations)
4. "ก้าวย่างของชีวิต" (Hall of Life's Journey)
5. "การตื่น" (Awakenings)
6. "ห้องปฏิบัติธรรม" (Meditation Gallery)
7. "โลกแห่งอวตัมสกะ" (Avatamsaka World)
8. "ห้องศาสนาทั้ง 10 ของโลก" (Great Hall of World Religions)
9. "กำแพงแห่งมูทิตาจิต" (Wall of Gratitude)
10. "พรอันศักดิ์สิทธิ์" (Blessings)
11. "ห้องบริการคอมพิวเตอร์และภาพถ่าย" (Broadcast Studio)
12. "ศูนย์ค้นคว้าสำหรับเด็ก" (Children's Center)

(ร้านขายของที่ระลึก (Museum Shop) และ ภัตตาคาร (Restaurant and Café Services) อยู่ที่ชั้น 7 บริเวณทางเข้า - ออก)

รายงานพิเศษเรื่องนี้คงจะทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการภาพของพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลก ณ กรุงไทเป ประเทศไต้หวัน และหากท่านใดต้องการข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมก็สามารถติดต่อได้ตามที่อยู่และเว็บไซต์ที่แจ้งไว้ข้างต้น หรือหาโอกาสไปเยี่ยมชมด้วยตัวเองถ้าเป็นไปได้ ผู้เขียนขอ กราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ชินเตา และกัลยาณมิตรท่านหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนได้มีโอกาสพิเศษครั้งหนึ่งในชีวิตในการเข้าร่วมพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์ศาสนาโลกแห่งนี้ ผู้เขียนหวังว่ารายงานพิเศษเรื่องนี้จะมีส่วนพอสมควรในอันที่จะก่อให้เกิดแนวร่วมทาง

ความคิด ความเชื่อ และจิตวิญญาณเกี่ยวกับการทำความเข้าใจและความกลม
เกลียวกันในระหว่างศาสนาและศาสนิกทั้งหมด